

Hilal KINLI Hilal.Kinli@ramsrisk.com.tr [riskyonetimi]<riskyonetimi@yahoogroups.com>'da PAYLAŞIMI
6 Aralık 2014 01:36
konu: [Risk Yonetimi] Soru ve Cevaplarla Taşınabilir Yangın Söndürme Cihazlarının Periyodik Kontrolleri Hakkında

Merhabalar,

Son dönemlerde grubumuza taşınabilir yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrol şartları ile ilgili bilgilerin talep edildiği mesajlar gelmeye başladı. Bu hususun tüm İSG profesyonellerini yakından ilgilendirdiği ve bu alanda doğru bilinen pek çok yanlışın bulunduğu da bir gerçek.

O nedenle katkı olması amacıyla, taşınabilir yangın söndürücülerin periyodik kontrolleri hakkında ilgili yasal şartlar doğrultusunda ve Soru-Cevap formatında derlediğim özet bilgileri aşağıda bilgilerinize sunarım.

Sevgi ve saygılarımla

Dr. Hilal KINLI

YASAL MEVZUATTA TAŞINABİLİR YANGIN SÖNDÜRME CİHAZLARININ PERİYODİK KONTROL ŞARTLARI

Taşınabilir yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrolleri ile ilgili yasal mevzuat hangileridir?

Taşınabilir yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrolleri ile ilgili yasal şartlar “başlıca” aşağıda isimleri verilen 2 yönetmelik ve bu yönetmeliklerde referans verilen bir TSE standardında belirtiliyor:

1. Binaların Yangından Korunması Hakkında (BİNAYANGIN) Yönetmelik
2. İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları (İŞEKİPMAN) Yönetmeliği
3. TS ISO 11602-2:2005 - Yangından Korunma – Taşınabilir ve Tekerlekli Yangın Söndürücüler - Bölüm 2: Muayene ve Bakım

Yukarıda belirtilen yönetmelik ve standartta taşınabilir yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrolleri ile ilgili şartlar arasında bazı farklılıklar bulunuyor. O nedenle, mevcut durumda yukarıda belirtilen yönetmelikler ve TS standardında belirtilen tüm şartların karşılanabilmesi için, aralarında en kısıtlayıcı olan şartların baz alınması gerekiyor.

Ayrıca yönetmelikler ve TS standardı arasında periyodik kontrol, muayene ve bakım kelimelerinin yer yer eşdeğer anlamlarda kullanıldığı görülebilir. Dolayısıyla yukarıda belirtilen yönetmelikler ve standartta terminoloji bütünlüğü sağlanmasına ihtiyaç bulunuyor.

NOT 1: TS 11602-2005 standardının ISO 11602:2010'a uygun şekilde revizyonu için TSE'nin iş programında görüldüğünü belirtmek isterim.

NOT 2: Yukarıda belirtilen yönetmelikler dışında, Ozon Tabakasını İncelten Maddelerin Azaltılmasına İlişkin (OZONTABAKA) Yönetmelik

Madde 6 gereği, TÜHAB tarafından rehabilite edilen halonlu yangın söndürücülerin kullanımının EK 8'de belirtilen kritik kullanım alanları dışında 1.1.2012'den itibaren yasaklandığını, EK 8'de belirtilen kritik kullanım alanlarında da 1.1.2016'dan itibaren yasaklanacağını hatırlatmak isterim.

NOT 3: Bu mesajımda yer alan bilgiler ilgili yasal şartlar arasında en kısıtlayıcı olanlar göz önünde bulundurularak hazırlanmaya çalışılmıştır. Eksik kalan kısımları olabilir. Daha detaylı bilgiler için ilgili yasal şartlar incelenmelidir.

Taşınabilir yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrolleri kimler ve hangi kuruluşlar tarafından yapılabilir?

İŞEKİPMAN Yönetmeliği gereği, yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrolleri yalnızca makina mühendisleri, makina teknikerleri veya yüksek teknikerleri tarafından yapılabilir.

TS 11602-2:2005 gereği, taşınabilir yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrollerini yapacak kişilerin periyodik kontrol türüne göre değişen özel eğitim ve donanım şartları bulunuyor. Detayları aşağıda başka bir başlıkta veriliyor.

BİNAYANGIN Yönetmeliği gereği, taşınabilir yangın söndürme cihazlarının bakımını yapan üreticilerin veya servis firmalarının dolum ve servis yeterlilik belgesine sahip olmaları ve istenildiğinde müşterilerine belgelerini göstermeleri gerekiyor.

Ayrıca, İŞEKİPMAN Yönetmeliği Madde 14.1'de iş ekipmanlarının periyodik kontrolünü yapacak kişi ve kuruluşlara akreditasyon, yetkilendirme ve eğitim zorunluluğu getirmeye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yetkili olduğu belirtildiğinden, önümüzdeki dönemde yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrollerini yapacak kişi ve kuruluşlar için özel şartlar da gündeme gelebilir.

Taşınabilir yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrollerini yapacak kişilerin herhangi bir yere kayıt yaptırması gerekiyor mu?

Hayır, mevcut durumda (Aralık 2014) bir kayıt şartı bulunmuyor. Ancak İŞEKİPMAN Yönetmeliği gereği yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrollerini yapacak makina mühendisleri, makina teknikerleri veya yüksek teknikerlerinin, bu konuda yetkili olabilmeleri için, 25 Nisan 2016'dan sonra Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na elektronik ortamda kayıt yaptırmaları ve kayıt numarası almaları gerekiyor. Bu doğrultuda 25 Nisan 2016'dan sonra düzenlenecek periyodik kontrol raporlarında, ilgili periyodik kontrolleri yapan makina mühendisleri, makina teknikerleri veya yüksek teknikerlerinin Bakanlık kayıt numaralarının yer almasının zorunlu olacağını da hatırlatmak isterim.

Farklı sınıflardaki taşınabilir yangın söndürme cihazlarının aynı özellikte periyodik kontrollere mi tabi tutulmaları gerekiyor?

Hayır. TS 11602-2:2005'te taşınabilir yangın söndürme cihazları aşağıda belirtilen 5 sınıfa ayrılmış durumda. İlgili standartta tanımlı bazı periyodik kontroller tüm sınıflardaki, bazı periyodik kontroller ise yalnızca belirli sınıflardaki yangın söndürme cihazlarına uygulanıyor.

- **Sınıf 1** : Söndürücü ortam olarak su, katkı maddeli su veya köpük kullanılan basınçlı tip yangın söndürücüler,
- **Sınıf 2** : Söndürücü ortam olarak toz veya halon kullanılan (**Halon için BKZ: OZONTABAKASI Yönetmeliği Madde 6**) basınçlı tip yangın söndürücüler,
- **Sınıf 3** : Söndürücü ortam olarak su, katkı maddeli su veya köpük kullanılan gaz-kartuş tipi yangın söndürücüler,
- **Sınıf 4** : Söndürücü ortam olarak toz kullanılan gaz-kartuş tipi yangın söndürücüler,
- **Sınıf 5** : Karbon dioksitli yangın söndürücüler.

Taşınabilir yangın söndürücülerin periyodik kontrolleri hangi durumlarda ve sıklıkta yapılmalıdır?

Taşınabilir yangın söndürücülerin periyodik kontrolleri aşağıda 3 ana başlık halinde verilen durumlarda ve aralıklarda yapılmalıdır:

1. **PERİYODİK KONTROL:** TS 11602-2:2005 standardı gereği, standartta belirtilen bütün sınıflardaki taşınabilir yangın söndürme cihazlarına aşağıdaki durumlarda ve aralıklarda yapılmalıdır:

- Söndürücüler bulunacakları yere konuldukları zaman,
- Yaklaşık 30 günlük aralıklarda,
- Gerekli hallerde ise 30 günden daha sık aralıklarda

Yukarıda belirtilen durumlarda ve aralıklarda yapılacak 1. kontrollerde aşağıdaki hususlar incelenmelidir:

- Söndürücünün işaretlerle gösterilen yerde bulunduğu,
- Söndürücünün engellenmemiş ve görülebilmesi ve dışa bakan yüzeyinde çalıştırma talimatlarının bulunduğu,
- Çalışma talimatlarının okunabilir durumda olduğu,
- Contalar ve mühür ile doluluk göstergelerinde bir kırılma veya kaybolma olup olmadığı,
- Söndürücünün tam dolu olduğu (tartarak veya kaldırarak)
- Söndürücünün belirgin bir biçimde hasar görmediği, korozyona uğramadığı, sızdırmadığı veya bir meme tıkanıklığı bulunup bulunmadığı,
- Varsa, basınç okuma düzeneğinin veya göstergenin kullanılan aralıkta veya konumda olup olmadığı.

2. **PERİYODİK KONTROL:** TS 11602-2 standardı Ek C'de belirtilenler dışındaki bütün taşınabilir yangın söndürme cihazlarına, aşağıda belirtilen durum ve aralıklarda, TS 11602-2:2005 Madde 4.3.2.1-4.3.2.4 ve Çizelge 1'de yangın söndürücülerin 5 sınıfına özel olarak belirtilen bakım işlemleri uygulanmalıdır:

a) Yılda bir kezden daha fazla olmayan, ancak 6 aydan da daha az olmayan aralıklarla,

b) Hidrostatik deney uygulandığında,

c) Bir muayene sonucunda özellikle belirtildiğinde,

TS 11602-2 standardı Ek C'de 2. kontrolün uygulanamayacağı taşınabilir yangın söndürücü tipleri aşağıdaki şekilde verilmektedir. Aşağıdaki yangın söndürücü tiplerinin kullanım dışı olduklarının kabul edilmesi ve bu söndürücülerin kullanılmaması gerektiği belirtilmektedir:

a) Soda asit tipleri,

b) Kimyasal köpüklü tipler,

c) Klorobromometan veya karbon tetraklorür tipleri,

d) 5 yıldan daha yaşlı, tekrar doldurulmamış tipler,

e) Dönüşümlü tipler,

f) Yumuşak lehimle veya perçinlerle birleştirilmiş dış kısmı bakır veya pirinçten olan tipler (pompa tankları hariç)

g) Dış kısmı perçinlerle bağlanmış çelik söndürücü tipleri,

h) Millî kurumlarca kullanımı uygunsuz veya güvenli görülmeyen diğer yangın söndürücü tipleri.

3. PERİYODİK KONTROL- BİNAYÖN Yönetmeliği Madde 99(7) ile TS 11602-2 şartları birlikte değerlendirildiğinde, yalnızca aşağıda belirtilen sınıflardaki taşınabilir yangın söndürme cihazlarının 4 yılda bir içindeki söndürme maddelerinin yenilenerek hidrostatik testlerinin yapılması gerekiyor:

- **Sınıf 1** : Söndürücü ortam olarak su, katkı maddeli su veya köpük kullanılan basınçlı tip yangın söndürücüler,
- **Sınıf 2** : Söndürücü ortam olarak toz veya halon kullanılan (Halon için BKZ: OZONTABAKASI Yönetmeliği Madde 6) basınçlı tip yangın söndürücüler,
- **Sınıf 5** : Karbon dioksitli yangın söndürücüler.

Yukarıda belirtilen sınıflardaki taşınabilir yangın söndürücüler için her 4 yılda bir gerçekleştirilmesi gereken boşaltma, doldurma, bakım ve hidrostatik test

işlemlerinin detayları TS 11602-2:2005 4.3.2.5, Çizelge 2, Madde 4 ve Madde 5'te ve ilgili eklerde belirtiliyor.

Diğer sınıflarda olan doldurulamayan özellikteki yangın söndürücülerin ise kulanmaya başladıktan 4 yıl sonra kullanım dışı bırakılmaları gerekiyor.

Taşınabilir yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrolleri sonrasında bir rapor hazırlanması gerekiyor mu?

Evet. Yukarıda belirtilen 3 farklı tipteki periyodik kontrolün her birinin periyodik kontrolleri yapmaya yetkili makina mühendisleri, makina teknikerleri veya yüksek teknikerleri tarafından tamamlanmasının akabinde, sözkonusu yetkili kişiler tarafından, içeriği ve detayları İŞEKİPMAN Yönetmeliği'nde belirtilen Periyodik Kontrol Raporu'nun hazırlanması gerekiyor.

Taşınabilir yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrolleri sonucunda tanımlanan uygunsuzluklarla ilgili ne yapılması gerekiyor?

İŞEKİPMAN Yönetmeliği EK III Madde 1.9'da periyodik kontroller sonucunda iş sağlığı ve güvenliği yönünden uygun bulunmayan hususların tespit edilmesi ve bu hususlar giderilmeden iş ekipmanının kullanılmasının uygun olmadığı belirtilmesi halinde ne yapılması gerektiği aşağıdaki şekilde belirtiliyor:

- bu hususlar giderilinceye kadar iş ekipmanı kullanılmaz.
- Söz konusu eksikliklerin giderilmesinden sonra yapılacak ikinci kontrol sonucunda; eksikliklerin giderilmesi için yapılan iş ve işlemler ile iş ekipmanının bir sonraki kontrol tarihine kadar güvenle kullanılabilmesi ibaresinin de yer aldığı ikinci bir belge düzenlenir.

Ayrıca periyodik kontrollerde hangi uygunsuzlukların bulunması durumunda hangi işlemlerin yapılacağı da TS 11602'de belirtiliyor.

Taşınabilir yangın söndürücülerin periyodik kontrollerinin yapıldığına dair bilgiler yangın söndürme cihazlarının üzerinde de yer almalı mı?

- Evet. TS 11602-2:2005 gereği, her bir yangın söndürücüde bakımın yapıldığı (bakımın türü, tekrar dolum ve hidrostatik deneyler) ay ve yılı gösteren emniyetli bir şekilde tutturulmuş bir levha veya etiket bulunmalı ve bu etiket servisi yapan kişiyi tanıtmalıdır.
- Servisin kaydedildiği etiketler söndürücünün ön cepesinde yer almamalıdır.

Taşınabilir yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrollerini yapmaya yetkili kişilerin hangi yeterliliğe sahip olmaları gerekiyor?

TS 11602-2005'te taşınabilir yangın söndürme cihazlarının periyodik kontrollerini yapmaya yetkili makina mühendisleri, makina teknikerleri veya yüksek teknikerlerinin yeterlilik şartları yukarıda başka bir bölümde açıklanan 3 periyodik kontrol tipine özel olarak aşağıdaki şekilde belirtiliyor.

- 1. TİPTEKİ PERİYODİK KONTROL yapacak kişilerin özel bir eğitim almalarının gerekmediği, yalnızca konu hakkında az da olsa bilgi sahibi olmalarının yeterli olduğu belirtiliyor.

- 2. ve 3. TİPLERDEKİ PERİYODİK KONTROLLERİ yapacak kişiler için aşağıdaki yeterlilik ve eğitim şartları bulunuyor:

- Yeterli kişi en azından 3 ay süreyle kullanım veya deneme eğitiminin verildiği bir eğitim kursuna katılarak eğitilmelidir.

- Bu kursun tavsiye edilen süresi en azından 32 saat olmalıdır.

- Bu kişi kursun sonunda yapılan bir sınavı başarıyla geçmelidir.

- Bu sınav, milli kuruluşlarca tanınan bağımsız bir kurum tarafından yapılmalıdır.

- Eğitim kursu bir imalâtçı veya vasıflı ve kabul görmüş bir kurumca yürütülmelidir.

- Yeterli kişi en azından her 5 yılda bir bilgilerini yenileme kursuna katılmalıdır.

TS 11602-2005'te ayrıca 3. PERİYODİK KONTROL çerçevesinde hidrostatik testleri yapacak personel için yukarıdaki şartlara ilave şartlar getiriliyor. Bu şartlara göre, hidrostatik testlerin, standartta belirtilen basınç deney işlemleri ve emniyet konularında eğitilmiş ve mevcut uygun deney teçhizatına, tesislerine ve uygun servis el kitapçığına (kitapçıklarına) sahip kişilerce yapılması gerekiyor

Ayrıca İŞEKİPMAN Yönetmeliği'nde, iş ekipmanlarının periyodik kontrolünü yapacak kişi ve kuruluşlara akreditasyon, yetkilendirme ve eğitim zorunluluğu getirmeye Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yetkili olduğu belirtildiğinden, önümüzdeki dönemde özel yetkilendirme şartları getirilebileceği göz ardı edilmemelidir.